

מסמך הכנה לדיון בהצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016
הקבוע ליום 6.12.2016

המשך דיון בחלק ג' - הליכי חדלות פירעון לגבי יחיד - סעיפים 115 עד 145:

סעיף 115 המוצע: דיון בבקשת נושה לצו לפתיחת הליכים

- (א) דיון בבקשת נושה לצו 115. (א) דיון בבקשת נושה ובהתנגדויות שהוגשו לה יתקיים בהקדם האפשרי. לפתיחת הליכים
- (ב) בית המשפט רשאי, מיוזמתו או לבקשת הנושה או הממונה, להזמין את היחיד להעיד ולדרוש שיציג מסמכים לפני בית המשפט.
- (ג) בית המשפט ייתן את החלטתו בבקשה בהקדם האפשרי לאחר הדיון בבקשה ובהתנגדויות לה.

הערות:

- מוצע כי דיון בבקשת הנושה יקיים בהקדם האפשרי. ובית המשפט רשאי, להזמין את היחיד להעיד ולדרוש הצגת מסמכים. את החלטתו ייתן ביהמ"ש בהקדם האפשרי לאחר הדיון בבקשה.

סעיף 116 המוצע: החלטת בית המשפט בבקשת נושה

116. (א) מצא בית המשפט כי מתקיימים התנאים להגשת בקשת נושה החייב נמצא בחלטת בית המשפט בבקשת נושה
בחדלות פירעון או שיש במתן הצו כדי לסייע במניעת חדלות פירעון, ייתן צו לפתיחת הליכים.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), מצא רשאי בית המשפט כי מתקיימים שניים אלה רשאי הוא לדחות את הבקשה לצו לפתיחת הליכים אם שוכנע - כי יש אפשרות לשקם את היחיד, וכי מתו הצו כשלעצמו יפגע באפשרות להביא לשיקומו הכלכלי של היחיד; לעניין זה יבחן בית המשפט, בין השאר, אם דחיית הבקשה תפגע בנושים וכן את יכולתו הכלכלית הכוללת של היחיד.

(1) מתקיימות נסיבות מיוחדות שבשלן מתן הצו כשלעצמו יפגע באפשרות להביא לשיקומו הכלכלי של היחיד, לעניין זה רשאי בית המשפט להביא בחשבון, בין השאר את יכולתו הכלכלית הכוללת של היחיד;

(2) אין בדחיית הבקשה כדי לפגוע בנושים.

הערות:

סעיף 116 המוצע מתווה את שיקול דעתו של ביהמ"ש בבואו לקבל החלטה אם לפתוח צו לפתיחת הליכים. הסעיף זהה בתוכנו לסעיף 18 המוצע, אשר הוועדה טרם השלימה את הדיון בעניינו. בהתאם לכך, מוצע שלא לדון בסעיף 116 בשלב זה, אלא להמתין עד לסיום הדיון בעניין סעיף 18, ולערוך את ההתאמות הדרושות לאחר מכן.

סעיף 117 המוצע: פרסום הודעה על מתן הצו, משלוח העתק ועיון בו

פרסום הודעה על מתן 117. ניתן צו לפתיחת הליכים לבקשת נושה, יחולו הוראות סעיפים 106 ו-107 לעניין הצו, משלוח העתק פרסום הודעה על מתן הצו, משלוח העתק ממנו ועיון בו. ועיון בו

הערות:

סעיפים 106 ו-107 להצעה הן הוראות שעניינן פרסום הצו שניתן לבקשת חייב, והאפשרות הניתנת לעיון בו.

סעיף 118 המוצע: פתיחת הליך ביוזמת היועץ המשפטי לממשלה

118. היועץ המשפטי לממשלה רשאי להגיש לבית המשפט בקשה לצו לפתיחת הליכים אם מצא כי קיים אינטרס ציבורי לכך; על בקשה כאמור יחולו הוראות חלק זה החלות לגבי בקשה **הצו לפתיחת הליכים שהגיש** נושה.

הערות:

הסעיף המוצע נועד לתת מענה למצבים שבהם אין לחייב ולנושים אינטרס לפתוח בהליכי חדלות פירעון, אך יש בכך תועלת ציבורית. הוראה זהה מוצעת לגבי תאגידים (סעיף 11).

פרק ד': סעדים זמניים עד למתן צו לפתיחת הליכים

הגבלות וסעדים זמניים אלה נועדו להגן על החייב והנושים בתקופת הביניים הרגישה שבין הגשת בקשה לצו לפתיחת הליכי חדלות פירעון ובין ההכרעה בבקשה ומתן צו לפתיחה בהליכי חדלות פירעון והקפאת הליכים. בתקופה זו חשוב שהחייב לא ינקוט בצעדים חריגים שיביאו להקטנה בנכסיו או להעדפת נושים, ומצד שני חשוב להבטיח שהנושים לא ינקטו בפעולות חד-צדדיות כדי לשפר את מצבם ביחס לשאר הנושים. כמו כן, יש להבטיח שהחייב יוכל להמשיך ולתפקד גם בתקופה זו.

סעיף 119 המוצע: סעד זמני במסגרת בקשת נושה

119. (א) הוגשה בקשת נושה למתן צו לפתיחת הליכים רשאי בית המשפט, לבקשת נושה או היחיד, לתת צו זמני המורה על אחד או יותר מאלה, אם שוכנע כי קיימות ראיות לכאורה לכך שמתקיימים התנאים למתן צו לפתיחת הליכים כאמור בסעיף 116:

(1) איסור לבצע עסקאות מסוימות. סוג מסוים של עסקאות או התניית ביצוען של עסקאות אלה באישור מאת בית המשפט;

(2) איסור לפרוע את חובות העבר של היחיד והקפאת הליכים נגד היחיד; ניתן סעד זמני כאמור –

(א) ימנה נאמן זמני לשם שמירה על נכסי היחיד; על מינוי נאמן כאמור יחולו הוראות סעיף 125; בית המשפט יקבע את תפקידו וסמכויותיו של הנאמן הזמני;

(ב) יראו את מועד מתן הסעד הזמני, לעניין הליכי חדלות הפירעון של היחיד, כמועד מתן הצו לפתיחת הליכים;

(ג) יחולו על היחיד ההגבלות המנויות בסימן א' לפרק ז'; בית המשפט רשאי להורות כי הגבלה אחת או יותר לא תחול אם מצא כי ההגבלה אינה נחוצה לצורך הגנה על הנושים או כדי למנוע מהיחיד להגדיל את חובותיו.

(ב) על סעד זמני יחולו הוראות סעיפים 20(ב) עד (ד), ו-21, בשינויים המחויבים.

[סעיף 20: בחינת הנזק שייגרם למבקש ולשאר בעלי העניין; אם הבקשה הוגשה בתום לב; אין פגיעה בסמכות ביהמ"ש לתת סעד זמני לפי תקנות סדר הדין האזרחי; סעד זמני יינתן ל-30 ימים; **סעיף 21:** מתן סעד זמני במעמד צד אחד]

הערות:

- על-פי המוצע, רק כאשר מוגשת בקשה של נושה לצו חדלות פירעון של היחיד, יכולים הנושה או החייב לבקש סעד זמני לשם שמירה על נכסיו של החייב. על-פי דברי ההסבר, בבקשת החייב אין צורך בסעדים זמניים שכן מדובר בהליך מינהלי שבין היחיד לממונה. לעומת זאת, בקשת נושה נידונה בבית המשפט בהליך אדוורסרי, בו היחיד עומד בצידו השני ולכן יש לקבוע סעדים זמניים שיחולו עד להכרעה בבקשה.
- הסעדים הזמניים המוצעים דומים במהותם לסעדים הזמניים בפרק התאגידים (סעיף 20 להצעת החוק), במספר שינויים: **ראשית**, במקרה של יחידים ניתן למנות נאמן זמני לשם שמירה על נכסי התאגיד רק לצד מתן צו האוסר על פירעון חובות העבר ומקפיא הליכים. בעוד שבתאגידים ניתן למנות נאמן זמני, גם אם לא ניתן צו להקפאת הליכים ואיסור פירעון חובות, לשם המשך פעילותו העסקית של התאגיד (סעיף 20(א)(2) המוצע). **שנית**, במסגרת הצו הזמני ניתן להטיל על היחיד מגבלות שאינן קיימות לגבי תאגידים (מגבלה על החזקת דרכון ויציאה מהארץ, הפיכתו ללקוח מוגבל בבנק, ומניעת שימוש בכרטיסי אשראי).

לדין:

1. מדוע לא ניתנת אפשרות לבקש סעד זמני גם כאשר הבקשה מוגשת על-ידי החייב עצמו? האם לא יתכן מצב שבו חייב שפתח בהליכים יבקש סעד זמני כדי לקבל הגנה מלחצי נושים?

2. מדוע לא לאפשר מינוי נאמן זמני לחייב/לעסקו של החייב לשם המשך ניהולו עסקו, גם בהיעדר הקפאת

הליכים ואיסור על פירעון חובות כמו שנעשה לגבי תאגיד?

סעיף 120 המוצע: עיכוב זמני של הליך שיפוטי תלוי ועומד

עיכוב זמני של הליך 120. (א) הוגשה בקשה לצו לפתיחת הליכים לגבי יחיד והיה תלוי ועומד באותה השעה שיפוטי תלוי ועומד הליך נגד היחיד בבית משפט-או בבית-הדין לעבודה, רשאים היחיד או נושה, לבקש מבית המשפט או מבית-הדין לעבודה שבו מתנהל ההליך, לעכבו עד להחלטה בבקשה. בסעיף זה, "בית משפט" כהגדרתו בסעיף 1 לחוק-יסוד: השפיטה.

(ב) בהחלטתו על עיכוב הליך לפי סעיף זה, ישקול בית המשפט או בית הדין לעבודה, בין השאר: את הניזק שייגרם למבקש ולשאר בעלי העניין, אם לא יינתן הסעד הזמני לעומת הניזק שייגרם למשיב ולבעלי העניין בהליך אם הסעד הזמני יינתן;
(2) אם הבקשה הוגשה בתום לב ואם מתן הסעד צודק וראוי בנסיבות העניין, ואינו פוגע במידה העולה על הנדרש.

(ג) הוראות סעיף זה לא יחולו על הליכים פליליים ועל **הליכים מינהליים**.

הערות:

- על-פי המוצע, לאחר הגשת בקשה לצו לפתיחה בהליכים, רשאים הנושה או החייב לפנות לבית משפט שבו תלוי ועומד הליך נגד החייב, בבקשה לעכב את ההליכים. מכיוון שההליכים במקרה של יחידים מתנהלים בערכאה נמוכה יותר מאשר תאגידיים (בימ"ש שלום ולא מחוזי), ההכרעה בעניין העיכוב תמיד תיעשה בביהמ"ש שבו מתנהל ההליך (בשונה מההוראה המוצעת לעניין תאגידיים).
- **מוצע לערוך שינויים בנוסח הסעיף כך שיתאם לנוסח שסוכם ביחס לתאגידיים.**
- בסעיף קטן (ב) מוצע להבהיר כי השיקולים שבית המשפט ישקלו בהחלטה על עיכוב הם אותם שיקולים המנויים בסעיף 20(ב) המוצע, שעניינם במתן סעד זמני. **לדין: האם לא ראוי להביא את השיקולים בסעיף עצמו, כדי להקל על קריאת החוק ולהפוך אותו לנגיש יותר?**
- סעיף קטן (ג) המוצע עוסק בעיכוב הליכים פליליים או מינהליים. **אנו סבורים שיש להכפיף את ההכרעה בסעיף לזו שתיפול בעניין עיכוב הליכים מינהליים בהקשר של תאגידיים.**

פרק ה': תוצאות צו לפתיחת הליכים

סעיף 121 המוצע: תוצאות צו לפתיחת הליכים

תוצאות צו לפתיחת 121. עם מתן צו לפתיחת הליכים –
הליכים

(1) נכסי קופת הנשייה יעמדו לפירעון חובות העבר של היחיד והוצאות הליכי חדלות הפירעון, בלבד;

(2) לא ייפרעו חובות העבר של היחיד מנכסי קופת הנשייה אלא בהתאם להוראות חוק זה;

(3) יוקפאו ההליכים נגד היחיד בהתאם להוראות פרק ה' לחלק ב', בשינויים המחויבים, ואם הוטלו הגבלות על היחיד במסגרת הליכי גבייה – ההגבלות בטלות;

(4) הממונה ימנה נאמן ליישום הליכי חדלות הפירעון של היחיד, בהתאם להוראות פרק ו';

(5) תחל תקופת ביניים עד למתן צו לשיקום כלכלי לגבי היחיד, כאמור בפרק ז', שבמהלכה –

(א) יחולו על היחיד ההגבלות המנויות בסימן א' לפרק ז' בהתאם להוראות אותו סימן;

(ב) הנאמן יערוך בדיקה לעניין מצבו הכלכלי של היחיד, והנסיבות שהובילו למצבו בהתאם להוראות סימן ב' לפרק ז'.

הערות:

בסעיף מוצע לקבוע מהן התוצאות של מתן צו לפתיחת הליכים לגבי יחיד. התוצאות בסעיף המוצע דומות מאוד לאלה שמוצע להחיל על תאגידים (סעיף 25 להצעת החוק). יש **שלושה** הבדלים עיקריים מול תאגידים:

ראשית, בהליכי חדלות פירעון של יחידים, בניגוד לחדלות פירעון של תאגידים, עם מתן הצו מתחילה **תקופת ביניים** במהלכה בודק הנאמן את מצבו הכלכלי של היחיד. על בסיס הבדיקה מגובשת בהמשך תכנית השיקום הכלכלי.

שנית, בהליכי חדלות פירעון של יחידים הממונה ממנה את הנאמן ולא ביהמ"ש, וזאת גם כאשר ההכרעה בעניין הצו לפתיחת הליכים ניתן על-ידי ביהמ"ש.

שלישית, בהליכי חדלות פירעון של יחידים מבוטלות כל ההגבלות שהוטלו עליו במסגרת הליכי הגבייה – זאת כדי שהטיפול בהגבלות ירוכז בערכאה אחת, ומשום שחלק מן המגבלות אינן רלוונטיות עוד (למשל, המגבלה על החזקת רישיון נהיגה שנועדה להוות אמצעי לחץ על חייב לשלם, אינה רלוונטית אם הוא חדל פירעון). במקום זאת, ניתן להטיל על החייב מגבלות הקשורות בהליכי חדלות הפירעון (המפורטות בסימן א' לפרק ז' – הגבלה על קבלת דרכון, כרטיס אשראי וכיו"ב).

סעיף 122 המוצע: הממונה על ניהול הליכי חדלות הפירעון

הממונה על ניהול 122. עם מתן צו לפתיחת הליכים, בין לבקשת יחיד ובין לבקשת נושה, יהיה הממונה ממונה הליכי חדלות הפירעון על ניהול הליכי חדלות הפירעון של היחיד.

הערות:

בסעיף זה מוצע לקבוע כי הממונה על הליכי חדלות פירעון של יחידים – בין אם נפתחו לבקשת יחיד (כאשר צו חדלות הפירעון ניתן על ידי הממונה) ובין אם נפתחו לבקשת נושה (כשצו החדלות פירעון ניתן על-ידי בית המשפט) – ינוהלו על ידי הממונה. **לדין**: האם מוצדק כי גם בהליכים שהחלו בביהמ"ש ושהם אדברסריים במהותם, ניהול

ההליך ייעשה על-ידי הממונה? האם הוא ערוך לכך?

סעיף 123 ו-124 המוצעים: הגבלה על נטילת אשראי בידי היחיד וציון הליכי חדלות הפירעון

123. יחיד שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים לא יתקשר בעסקה בעסקת אשראי או יבצע פעולה הכרוכות בקבלת אשראי, ממועד מתן הצו עד תום הליכי חדלות הפירעון, אלא באישור הממונה. אישור הממונה יכול שיינתן דרך כלל או לעניין מסוים.

124. (א) הנאמן או כל אדם הפועל מטעמו יציין בכל מסמך שהוא מוציא במסגרת הפירעון תפקידו, כי היחיד נמצא בהליכי חדלות פירעון.

(ב) יחיד שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים המתקשר בעסקה או מבצע פעולה הכרוכות בקבלת אשראי יעשה כן בשם שלפיו ניתן לו הצו ויציין כי הוא חדל פירעון. כל עוד מתקיימים לגביו הליכי חדלות פירעון.

הערות:

מוצע לקבוע כי חייב שניתן לגביו צו פתיחת הליכים לא יתקשר בעסקה הכרוכה בקבלת אשראי או יבצע פעולה הכרוכה בקבלת אשראי אלא באישור הממונה. עוד מוצע לקבוע כי על הנאמן ועל אדם הפועל מטעמו לציין בכל מסמך כי היחיד נמצא בהליכי חדלות פירעון. הוראה זו מקבילה לסעיף 27 להצעת החוק בקשר לתאגיד. מוצע כי הפרת הוראות אלה תהווה עבירה פלילית (סעיף 346 המוצע).

לדיון: האם אין מקום להגדיר את המונח "עסקת אשראי"? האם אין מקום לאפשר אישור מראש לסוג מסוים של עסקאות (למשל, בעל עסק קטן העובד בשוטרף+60 עם ספקיו)?

פרק ו': הנאמן – מינויו, תפקידו וסמכויותיו

סימן א': מינוי הנאמן

כיום קובעת פקודת פשיטת הרגל כי עם מתן צו הכינוס, על הכונס הרשמי לקיים חקירה מקיפה בעניינו של החייב, הכוללת קבלת מסמכים בעניינו וחקירה של החייב עצמו (סעיף 18 לפקודה). בסופה של החקירה מגבש הכונס הרשמי חוות דעת בדבר הנסיבות שגרמו למצבו של החייב; יכולתו של החייב לפרוע את חובותיו; וההליכים שיש לנקוט נגדו. חוות הדעת מוגשת לבית המשפט הנדרש לקבוע אם להכריז בצו על החייב שהוא פושט רגל (סעיפים 18 ו-18 לפקודה).

כאמור בדברי ההסבר להצעת החוק, בשל מחסור בכוח אדם, בשנים האחרונות בחלק גדול מתיקי פשיטת הרגל עושה הכונס הרשמי שימוש במנהלים מיוחדים לצורך ביצוע החקירות. המנהלים הללו אינם עובדי מדינה והם ממונים מתוך מאגר שהוקם בכונס הרשמי, ונתונים לפיקוחו של הכונס הרשמי (הסמכה חלקית לכך ניתן למצוא בסעיף 23 לפקודת פשיטת הרגל).

בהצעת החוק מוצע לעגן שימוש זה בבעלי תפקידים חיצוניים מן השוק הפרטי (נאמנים) לשם הגברת יעילות הליכי חדלות הפירעון. מוצע להפקיד בידי הנאמן סמכויות רחבות, ובהן הסמכות לחקור את היחיד בדבר מצבו הכלכלי, הסמכות לדרוש מידע אודותיו, וכן הסמכות לנהל את הליכי חדלות הפירעון. מתן סמכויות אלה לגורמים פרטיים מגדיל את הסיכון לשימוש לרעה בהן, במיוחד נוכח העובדה שהחייבים חדלי הפירעון מצויים במצב פגיע, ונוכח יכולתו של הנאמן להשפיע על תוצאות ההליכים בעניינם.

עם זאת, על-פי דברי ההסבר, ניתן לצמצם את החשש לשימוש לרעה בסמכויות באמצעות הסדרת הליך מינוי הנאמנים ותנאי כשירותם; הגבלת היקף סמכויותיהם; וניהול פיקוח ובקרה עליהם מצד הממונה. בכלל זה, סמכויות הנאמנים לא יכללו הפעלה של שיקול דעת מהותי, והסמכות להמליץ לבית המשפט על תכנית השיקום תישאר **בידי הממונה**. תפקידו של הנאמן יתמקד באיסוף החומר העובדתי ובהכנת דוח על מצבו הכלכלי של החייב, ואולם מידע רגיש במיוחד לגבי החייב לא יימסר לנאמן אלא לממונה.

לדין: למרות ההבנה כי קיים צורך לעשות שימוש בבעלי תפקידים חיצוניים (עורכי דין פרטיים) לשם ניהול הליכי חדלות הפירעון של יחידים, יש לבחון לגבי כל סמכות המוענקת לנאמנים, האם האיזונים שנכללים בהצעת החוק מספקים לשם הגנה על חייבים. בכלל זה, יש לשקול לאפשר לחייב שלא להיות מטופל באמצעות בעל תפקיד חיצוני במצבים מסוימים, גם אם יש לכך מחיר של פגיעה ביעילות ההליכים בעניינו.

סעיף 125 המוצע: מינוי נאמן

מינוי נאמן 125. (א) הממונה ימנה נאמן ליישום הליכי חדלות הפירעון עם מתן הצו לפתיחת הליכים.

(ב) הנאמן ימונה מתוך רשימת הנאמנים שגובשה לפי סעיף 126, על פי אמות מידה שוויוניות שיגבש הממונה ויפרסם באתר האינטרנט שלו.

(ג) הממונה לא ימנה לנאמן מי שעלול להימצא במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו כנאמן לבין עניין אישי או תפקיד אחר שלו או של קרובו או של אדם אחר שיש לו עמו קשרים אישיים או כלכליים, ובכלל זה ניגוד עניינים הנובע מהתחייבות שנתן הנאמן לבעל עניין או לבא כוח אדם אחר שהוא בא-כוח של בעל עניין בהליכי חדלות הפירעון.

(ד) הממונה רשאי למנות כמה נאמנים אם מצא כי הדבר דרוש בשל טעמים מיוחדים שיירשמו הנוגעים למורכבות ההליך; מינה הממונה כמה נאמנים, יקבע את חלוקת הסמכויות ביניהם.

(ו) הממונה יפרסם, באתר האינטרנט שלו, מיהו הנאמן אותו בחר.

הערות:

- בסעיף מוצע לקבוע הוראה הדומה בחלק ממאפייניה לסעיף 33 המוצע (שעוסק במינוי נאמן בהליכי חדלות פירעון של תאגיד). ההבדל העיקרי בין שני ההסדרים נובע ממעמדו המיוחד של הממונה בהליכי חדלות פירעון של יחידים. בעוד שאצל תאגידים יש הליך **דו-שלבי** – הממונה ממליץ על מספר נאמנים לבית המשפט; הנושים והתאגיד יכולים להמליץ על מועמדים נוספים; ובסופו של דבר – **בית המשפט מכריע**, כאשר מדובר בחדלות פירעון של **יחידים** – הממונה מחליט בעצמו על הנאמן מתוך הרשימה, על בסיס אמות מידה שוויוניות שיפרסם הממונה באתר האינטרנט שלו.
- עוד מוצע לקבוע הוראות המגבילות את האפשרות למנות נאמן העלול להימצא בניגוד עניינים, וכן להבהיר כי ניגוד עניינים יכול להיות גם קשר בין הנאמן הפוטנציאלי לבין אדם שהוא בעל כוח של יחיד בהליכי חדלות פירעון. **בנוסח המוצע נעשו התאמות לשינויים שנעשו ביחס למינוי נאמנים בתאגידים**.
- עוד מוצע לאפשר לממונה למנות מספר נאמנים, כאשר יש טעמים מיוחדים לכך הנובעים ממורכבות ההליך.

- בניגוד להליכי חדלות פירעון של תאגיד לא ניתן למנות את החייב עצמו לנאמן.

לדין: האם אין מקום לחייב את הממונה לפרסם באתר האינטרנט שלו את הנאמנים אותם מינה, כמו שנעשה ביחס לתאגידים, כדי להגביר את הפיקוח על הממונה?

סעיף 126 המוצע: רשימת הנאמנים

רשימת הנאמנים 126. (א) רשימת הנאמנים תגובש בידי ועדה שימנה השר שחבריה הם:

- (1) שופט בדימוס של בית משפט מחוזי, והוא יהיה היושב ראש;
- (2) שני נציגים של הממונה;
- (3) נציג מנהל רשות האכיפה והגביה;
- (4) נציג לשכת עורכי הדין;
- (5) נציג מנהל הסיוע המשפטי.

(ב) כשיר להיכלל ברשימת הנאמנים מי שהוא חבר לשכת עורכי הדין והוא בעל ניסיון של חמש שנות עבודה במקצועו, או אדם בעל מיומנות מיוחדת או ניסיון מוכח בניהול הליכי חדלות פירעון, ובלבד שלא ייכלל ברשימה מי שהורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה, אין הוא ראוי, לדעת הממונה, לכהן כנאמן.

(ג) השר יקבע, בהמלצת הממונה, ובאישור ועדת החוקה, רשאי לקבוע הוראות לעניין גיבוש רשימת הנאמנים לפי סעיף זה ובכלל זה בעניינים אלה:

- (1) תנאי כשירות נוספים הדרושים לצורך הכללה ברשימה או סייגים להכללה כאמור, ובכלל זה לדרוש הכשרה מקצועית או עמידה בבחינה מקצועית, ורשאי השר לקבוע תנאי כשירות שונים לסוגים שונים של הליכי חדלות פירעון בהתאם להיקפם ומורכבותם;
- (2) סדרי עבודתה של הוועדה, ובכלל זה הוראות לעניין פרסום הרשימה ושינוייה לרבות גריעה ממנה.

הערות:

- סעיף קטן (א) – מוצע לקבוע כי רשימת הנאמנים תיקבע על ידי ועדה הכוללת שופט בדימוס של ביהמ"ש המחוזי, שני נציגים של הממונה, נציג מנהל רשות האכיפה והגביה ונציג לשכת עורכי הדין. בניגוד לוועדה המוצעת בכל הנוגע לנאמנים בחדלות פירעון של תאגידים, נציג לשכת רואי החשבון לא נכלל ברשימה, מאחר שרואי החשבון אינם יכולים להיבחר לנאמנים. מנגד, יש בוועדה גם נציג מנהל רשות האכיפה והגביה, זאת בשל מעמדה של הרשות בטיפול בהליכי חדלות פירעון של יחידים בעלי חוב כספי של עד 150,000 ש"ח (לפי פרק י"ב לחלק ג' להצעת החוק).

לדין: האם נוכח הוספת נציג נוסף של מנהל רשות האכיפה והגביה, לא ניתן להסתפק בנציג אחד של הממונה, ולהוסיף נציג של הסיוע המשפטי למשל, כדי ליצור הרכב מאוזן יותר של הוועדה?

- סעיף קטן (ב) – מוצע לקבוע כי כשיר להיכלל ברשימה מי שהוא חבר לשכת עורכי הדין ולא הורשע בעבירה כמפורט בסעיף קטן (ב) המוצע. בניגוד לתאגידיים, לא ניתנת אפשרות לרואי חשבון לשמש כנאמנים. אנו מבינים כי זה נובע מהפרקטיקה שבה רואי חשבון אינם מעורבים בניהול הליכי חדלות פירעון של יחידים.
 - בסעיף קטן (ג) מוצע לקבוע כי השר, בהמלצת הממונה, יהיה רשאי לקבוע הוראות נוספות לעניין גיבוש רשימת הנאמנים ובכלל זה בדבר תנאי כשירות נוספים, כגון הכשרה מקצועית או עמידה בבחינה מקצועית; לקבוע תנאי כשירות שונים לסוגים שונים של הליכי חדלות פירעון בהתאם להיקפם ומורכבותם; וכן לקבוע את סדרי עבודתה של הוועדה.
- הוראה דומה קיימת לגבי תאגידיים, ואנו מציעים לערוך גם את השינויים שסוכמו ביחס לתאגידיים – לחייב את השר לקבוע הוראות בעניין זה, באישור ועדת החוקה.

לדין: במסגרת דיוניה ביקשה הוועדה ממשרד המשפטים להציע תיקון לסעיף 37 המוצע, כך שייתן ביטוי לייצוג הולם מגדרי. האם ראוי להחיל הסדר של ייצוג הולם גם על רשימה זו?

סעיף 127 המוצע: ערובה

ערובה | 127. הנאמן יפקיד ערובה או יתקשר בחוזה לביטוח להבטחת אחריותו למילוי תפקידו, להנחת דעתו כפי שורה של הממונה.

הערות:

בסעיף מוצע לקבוע כי הנאמן יפקיד ערובה להבטחת אחריותו למילוי תפקידו. סעיף זה מקביל לסעיף 38 להצעה העוסק בתאגידיים ואנו מציעים, כמו בתאגידיים, להוסיף את האפשרות להתקשר בחוזה ביטוח כתחליף להפקדת ערובה.

סעיף 128 המוצע: שכר הנאמן

שכר הנאמן | 128. (א) השר, באישור ועדת החוקה, רשאי לקבוע הוראות לעניין שכרו של הנאמן והוצאותיו, ובכלל זה ההליך לקביעתם.

(ב) השר, בהתייעצות עם שר האוצר ובאישור ועדת החוקה, רשאי לקבוע כי חלק משכרו של הנאמן ישולם מאוצר המדינה.

הערות:

- מוצע לקבוע כי השר רשאי לקבוע הוראות לעניין שכרו והוצאותיו של הנאמן. בהתאם להחלטת הוועדה ביחס לקביעת שכר של נאמנים של תאגיד, מוצע לחייב את השר לקבל את אישור ועדת החוקה להוראות לעניין השכר.
- הוראות לעניין תשלום שכר והוצאות בעלי תפקידים מצויות כיום בסעיפים 152-157 לפקודת פשיטת הרגל. עוד מוצע לקבוע כי השר יהיה רשאי לקבוע שחלק משכרו של הנאמן ישולם מאוצר המדינה, וזאת נוכח האינטרס הציבורי בניהול הליכי חדלות פירעון ומתן הפטר לחייבים.

סימן ב': תפקיד הנאמן וסמכויותיו

כפיפות הנאמן 129. (א) הנאמן יפעל מטעם הממונה ויהיה כפוף להוראותיו ולהנחיותיו.

(ב) **הנאמן רשאי לפנות לממונה בבקשה למתן הוראות בכל הנוגע למילוי תפקידו או להפעלת סמכויותיו לפי חוק זה, בעניינים שהסמכות להחליט לגביהם נתונה לפי חוק זה לממונה, ורשאי הוא לפנות לבית המשפט בבקשה למתן הוראות כאמור, בעניינים שהסמכות להחליט לגביהם נתונה לפי חוק זה לבית המשפט; פנה הנאמן לבית המשפט בבקשה למתן הוראות, ישלח לממונה העתק מהבקשה.**

(ג) נגעה בקשת נאמן לבית המשפט לפי סעיף קטן (ב) לזכויותיו של מי שאינו החייב או הנאמן (בסעיף זה – צד שלישי), ואין מדובר בתביעת חוב המוגשת לפי פרק א' לחלק ד', יידון העניין במסגרת בקשה למתן הוראות, אם מצא בית המשפט כי התקיימו כל אלו:

(1) בירור העניין במסגרת בקשה למתן הוראות נדרש לשם ביצוע יעיל של תפקיד הנאמן;

(2) העניין אינו מחייב בירור עובדתי מורכב;

(3) אין בבירור העניין במסגרת בקשה למתן הוראות כדי לגרום לפגיעה מהותית בזכות דיונית של בעל דין.

(ד) בבקשה למתן הוראות לא יכריע בית המשפט בעניין פלילי או מינהלי.

הערות:

מוצע לקבוע כי הנאמן יפעל מטעם הממונה ויהיה כפוף להוראותיו. בהתאם לכך, הנאמן יהיה רשאי לפנות לממונה בבקשה למתן הוראות בכל עניין הנוגע למילוי תפקידו ולהפעלת סמכותו, או בעניין שלממונה יש סמכות להחליט בו. ואולם, בעניינים שהכרעתם מסורה לבית המשפט – מוצע לקבוע כי הנאמן יהיה רשאי לפנות ישירות לבית המשפט – לרבות שאלות שעניינן סכסוך בין הצדדים.

לדין:

1. **מהי החלוקה בין עניינים שבהם הנאמן פונה לממונה ובין עניינים שבהם הוא פונה לבית המשפט? האם אין מקום להבהיר במפורש בסעיף באילו מקרים הנאמן צריך לפנות לממונה ובאילו מקרים עליו לפנות לביהמ"ש?**

2. **האם אין מקום להתאים את הנוסח למה שנעשה ביחס לתאגידיים ולהוסיף התייחסות לבקשה למתן הוראות הנוגעות לזכויותיו של צד שלישי?**

תפקיד הנאמן 130. (א) תפקיד הנאמן לגבש את התשתית העובדתית הנדרשת למתן צו לשיקום כלכלי ליחיד, לנהל את נכסי קופת הנשייה ולפעול ליישומו של הצו לשיקום כלכלי, תוך שמירה על כבודו של היחיד והגנה על עניינם של הנושים.

(ב) במסגרת תפקידו, הנאמן –

- (1) יבדוק את מצבו הכלכלי של היחיד ואת הנסיבות שהובילו למצבו ויגיש על כך דוח לממונה, בהתאם להוראות סימן ב' לפרק ז';
- (2) יכריע בתביעות החוב לפי פרק א' לחלק ד';
- (3) יפעל לכינוס נכסי קופת הנשייה וניהולם לפי פרק ג' לחלק ד';
- (4) יפקח על עמידתו של היחיד בתנאי הצו לשיקום הכלכלי ובכלל זה בחובת התשלומים, כאמור בסעיף 168;
- (5) יפעל למימוש נכסי קופת הנשייה לפי פרק ד' לחלק ד', בכפוף להוראות סעיף 160 ובהתאם להוראות הצו לשיקום כלכלי;
- (6) יפעל לחלוקת נכסי קופת הנשייה בין הנושים לפי פרק ה' לחלק ד', ובכפוף להוראות סעיף 160.

הערות:

- הסעיף המוצע עוסק במכלול תפקידי הנאמן לאורך שני שלבי הליכי חדלות הפירעון – תקופת הביניים שבה מגובשת התשתית העובדתית הנדרשת לשם **הכנת** תכנית שיקום כלכלי; והתקופה שלאחר הצו לשיקום כלכלי שבה נדרש הנאמן לפעול ליישום של הצו לשיקום כלכלי.
- בסעיף המוצע מפורטים תפקידי של הנאמן: בדיקת מצבו הכלכלי של היחיד והנסיבות שהובילו לחדלות הפירעון כדי לגבש את התשתית העובדתית הנדרשת; הכרעה בתביעות החוב; כינוס נכסי קופת הנשייה; פיקוח על עמידת היחיד בתנאי הצו לשיקום הכלכלי; מימוש נכסי קופת הנשייה וחלוקת נכסי קופת הנשייה בין הנושים (על-פי סעיף 160 להצעה, הנאמן לא יפעל למימוש נכס מקופת הנשייה בתקופת הביניים אלא באישור מן הממונה).
- מוצע לקבוע במפורש כי בביצוע תפקידו יפעל הנאמן "תוך שמירה על כבודו של היחיד והגנה על עניינם של הנושים".

לדין: באיזו מידה יש פיקוח שוטף על הנאמן במילוי תפקידו? האם די באפשרות הגשת ערעור על החלטותיו?

סעיף 131 המוצע: הקניית סמכויות היחיד בנכסי קופת הנשייה, לנאמן

- הקניית סמכויות 131. הנאמן מוסמך לצורך מילוי תפקידו לבצע כל פעולה בנכסי קופת הנשייה שהיחיד היה היחיד בנכסי קופת הנשייה, רשאי לעשותה, וממועד מינויו של הנאמן היחיד אינו מוסמך לבצע פעולות כאמור, הנשייה, לנאמן אלא באישור מראש מאת הנאמן; אישור כאמור יכול שיינתן מראש לסוג מסוים של פעולות.

הערות:

- בסעיף מוצע להקנות לנאמן את כל הסמכויות שהיו מוקנות לחייב **ביחס לנכסי קופת הנשייה**. הוראה דומה קיימת ביחס לתאגידיים בסעיף 43 המוצע, אלא שבמקרה של תאגיד "נכנס" הנאמן "נעלי התאגיד" לכל דבר ועניין, בעוד שבמקרה של חדלות פירעון של יחידים – הנאמן "נכנס לנעלי היחיד" רק לעניין קופת הנשייה.

- יצוין כי על-פי הדין כיום (סעיף 42 לפקודת פשיטת הרגל) מוקנים **נכסי החייב** לנאמן, בעוד שכאן לא מוצע להקנות את הנכסים לנאמן, אלא רק להעניק לו את **סמכויות היחיד** בנכסים אלה. על פי דברי ההסבר, מדובר בתיקון טכני בלבד.
- מוצע כי ממועד מינויו של הנאמן לא יהיה היחיד מוסמך עוד לבצע פעולות בנכסי קופת הנשייה, ואולם לנאמן תהיה סמכות להסמיך את היחיד לבצע פעולות בנכסי קופת הנשייה, זאת לגבי פעולה מסוימת או סוג מסוים של פעולות. למשל, על מנת שהיחיד יוכל להמשיך להפעיל עסק שברשותו.

סעיף 132 המוצע: סמכויות שהפעלתן טעונה אישור של הממונה

סמכויות שהפעלתן 132. (א) הסמכויות המפורטות להלן יופעלו בידי הנאמן באישור הממונה בלבד: טעונה אישור של הממונה

- (1) תביעה או התגוננות בהליך משפטי בשם היחיד;
 - (2) העסקת אדם מטעם הנאמן לצורך סיוע **בביצוע תפקידו** **בניהול הליכי חדלות הפירעון**;
 - (3) פירעון חוב **עבר** לנושים מסוג מסוים;
 - (4) פשרה עם נושה או חייב של היחיד בנוגע לגובה החוב ואופן תשלומו, שיש לה השפעה מהותית על היקף נכסי קופת הנשייה;
 - (5) כל סמכות אחרת הטעונה אישור של הממונה לפי חוק זה או לפי הנחיות הממונה.
- (ב) אישור הממונה כאמור בסעיף קטן (א) יכול שיינתן דרך כלל או לעניין מסוים.

הערות:

- סעיף 132 המוצע מונה פעולות וסמכויות שהפעלתן על ידי הנאמן מחייבת את אישור הממונה. הפעולות המנויות זהות לאלה שפורטו בסעיף המקביל ביחס לתאגידיים (סעיף 44 המוצע).
- כדי לאפשר את ייעול הליך קבלת האישורים, סעיף קטן (ב) המוצע קובע כי אישור הממונה יכול להינתן באופן כללי לשורה של עניינים.

לדיון:

1. האם אין מקום להתאים את הנוסח לשינויים שסוכמו ביחס לסעיף 44 המוצע העוסק בסמכויות שהפעלתן מחייבת אישור בית המשפט?
2. האם אין מקום שפירעון חוב עבר לנושים מסוג מסוים (סעיף קטן (3)) או פשרה עם נושה או חייב שיש לה השפעה מהותית על היקף נכסי קופת הנשייה (סעיף קטן (4)) ייעשו רק באישור בית המשפט שהרי מדובר בפעולות המערבות צדדים שלישיים?

סעיפים 133 ו-134 המוצעים: דרישת נכסים ומסמכים של היחיד ובדיקת נכסי היחיד המוחזקים בידי אחר

133. דרישת נכסים ומסמכים של היחיד (א) הנאמן רשאי לדרוש מכל אדם להעביר לידי נכס או מסמך שברשותו, שלדעת הנאמן ליחיד זכות בו או מסמך הנוגע לנכס כאמור, ואותו אדם יעבירם לנאמן במועד שציין בדרישתו.

(ב) היתה לאדם זכות עיכבון בנכס או במסמך כאמור בסעיף קטן (א), יימסר הנכס או המסמך אם הורה על כך בית המשפט לפי סעיף 254.

(ג) מחלוקת לעניין זכות היחיד בנכס או במסמך שדרש הנאמן להעביר לידיו תתברר בבית המשפט בהתאם להוראות סעיף ?? [הסעיף העוסק בבקשה למתן הוראות].

134. בדיקת נכסי היחיד המוחזקים בידי אחר היה נכס של היחיד מוחזק בידי אדם אחר, רשאי הנאמן לבדוק את הנכס, לאחר שהודיע לאותו אדם על כוונתו לעשות כן.

הערות:

- על-פי סעיף 133 המוצע (המקביל לסעיף 46 המוצע העוסק בתאגידיים), תוענק לנאמן סמכות לדרוש מסמכים או נכסים שברשות כל אדם, שליחיד יש זכות בהם. ככל שמדובר בנכס או מסמך שיש לאדם זכות עיכבון בהם, ההכרעה תהיה לפי הסעיף העוסק בעניין זה שידון בהמשך. עוד מוצע כי ההכרעה במחלוקת לעניין זכות היחיד בנכס או במסמך תהיה נתונה לבית המשפט, שכן מדובר בהכרעה בסכסוך.
- על-פי סעיף 134 המוצע (המקביל לסעיף 47 המוצע העוסק בתאגידיים) – יהיה לנאמן גם סמכות לבדוק נכסים של היחיד המוחזקים על-ידי צד שלישי.
- **לדין**: בשונה מתאגיד, ליחיד יש מסמכים (ואולי גם נכסים) שאינם רלוונטיים לקופת הנשייה, ושיש לו בהם זכות לפרטיות (למשל, רשומות רפואיות). בהתאם לכך, מוצע לקבוע שהזכות לדרוש מסמכים תוגבל רק למסמכים הנוגעים לנכסים שליחיד זכות בהם ולכן הם רלוונטיים להליך חדלות הפירעון (מסמכי רישום מקרקעין, תדפיסי חשבונות בנק וכיו"ב).

סעיף 135 המוצע: דרישת מידע

135. דרישת מידע לצורך ביצוע תפקידו מוסמך הנאמן לדרוש מידע בהתאם להוראות סעיפים 146 ו-180.

146. דרישת מידע בידי הנאמן לשם בדיקת המצב הכלכלי של היחיד ובמידה הנדרשת לשם כך, רשאי הנאמן לדרוש מכל גורם המנוי בסעיף 104(ב)(3) שברשותו מידע על היחיד כאמור באותו סעיף, למסור לידיו את המידע.

סמכויות לדרישת 180. סמכויות הממונה והנאמן לפי סימן ב' לפרק ז' ולפי סעיף 159 יהיו נתונות להם גם מידע ובידור וסמכות לביטול חוזה קיים, לאחר תקופת הביניים

הערות:

• הסעיף המוצע עוסק בסמכות הנאמן לדרוש מידע הנוגע לענייניו הכלכליים של היחיד (לרבות משורה של רשויות ציבוריות שאליהם מפנה סעיף 104(ב)(3) המוצע). בדברי ההסבר מובהר כי עיקר איסוף המידע נדרש בתקופת הביניים ולכן מוסדר נושא זה בסימן ב' לפרק ז', ואולם ייתכן כי יידרש לנאמן מידע גם בשלבים אחרים של ההליך ולכן מוענקת לנאמן סמכות לבדיקה זו בלא קשר לשלב בו נמצא ההליך.

לדיון: מדוע בסעיף מבהיר בלבד, האם יש בו צורך?

סעיף 136 המוצע: שמירה על סודיות

136. הנאמן וכל אדם הפועל מטעמו לא יעשה שימוש במידע שהגיע אליו תוך כדי מילוי תפקידו ועקב מילוי תפקידו ולא יגלה אותו לאחר, אלא במידה הדרושה לביצוע תפקידו, תוך הגנה על פרטיותו של היחיד ושל כל אדם אחר שהמידע נוגע אליו, או על פי צו של בית משפט או הוראת הממונה לפי סעיף 258(ב) [זכות עיון של נושים] או 265(ב) [זכות עיון של ועדת הנושים].

הערות:

• סעיף 136 המוצע מטיל על הנאמן חובת סודיות לגבי המידע שברשותו. חובה זו נדרשת בשים לב למידע הרגיש אליו נחשף הנאמן לגבי היחיד ובני משפחתו. **לדיון:** מהי הסנקציה על הפרת חובת הסודיות?

סעיף 137 המוצע: דוחות הנאמן

137. (א) הנאמן יגיש לממונה דוח תקופתי לעניין נכסי קופת הנשייה, תביעות החוב שאישר ותביעות חוב תלויות ועומדות, הפעולות שביצע הנאמן במסגרת תפקידו ועמידת היחיד בתנאי הצו לשיקום הכלכלי.

(ב) הדוח התקופתי יוגש אחת לשנה לפחות או בתדירות גבוהה יותר אם הורה כך הממונה; הדוח התקופתי הראשון יוגש בתום ששה חודשים ממועד הגשת דוח ממצאי הבדיקה בידי הנאמן לפי סעיף 153.

(ג) הממונה רשאי לדרוש מהנאמן להגיש לו דוח מיידי על אירוע מסוים הנוגע להליכי חדלות הפירעון, [ויקבע בהנחיות אירועים מהותיים המחייבים הגשת דוח מיידי](#).

(ד) הממונה רשאי לקבוע הוראות לעניין דוחות הנאמן ובכלל זה לעניין אופן עריכת הדוחות והפרטים שייכללו בהם.

(ה) כל בעל עניין בהליכי חדלות הפירעון רשאי לעיין בדוחות הנאמן ולהעתיקם; השר, באישור ועדת החוקה, רשאי לקבוע הוראות לעניין זכות העיון לפי סעיף קטן זה.

(ו) בהכנת הדוח יתן הנאמן דעתו לפרטיותם של מי שמוזכרים בדוח, ויימנע מלכלול פרטים אישיים שגילויים אינו נחוץ להליך.

הערות:

- בסעיף (המקביל לסעיף 52 המוצע העוסק בתאגידיים) מוצע לקבוע חובה להגיש לממונה מדי שנה (או בתדירות גבוהה יותר אם נתבקש על-ידי הממונה) דוח בעניין: נכסי קופת הנשייה; תביעות חוב שאישר; תביעות חוב תלויות ועומדות; פעולות שביצע במסגרת תפקידו; עמידת היחיד בתנאי הצו לשיקום כלכלי.
- כמו כן, מוצע לקבוע כי הממונה יהיה רשאי לדרוש הגשת דוח מיידי על אירועים שהתרחשו וכן לקבוע הוראות לעניין אופי עריכת הדוחות.
- לבסוף, מוצע לקבוע כי כל בעל עניין בהליך יוכל לבוא ולעיין בדוחות, וכי השר יהיה רשאי לקבוע הוראות לעניין זכות העיון.

לדיון:

1. בדומה למה שסוכם ביחס לתאגידיים, אנו מציעים גם כאן לחייב את הנאמן כי בעת הכנת הדוח ייתן דעתו לשיקולי פרטיות.
2. נוכח הרגישות הכרוכה בפיקוחו של גורם פרטי (הנאמן) על ענייניו של היחיד, האם אין מקום לחייבו בהגשת דוחות בתדירות גבוהה יותר מפעם בשנה?
3. האם אין מקום להוסיף חובת עדכון על אירועים מהותיים?

סעיף 138 המוצע: שיתוף פעולה עם הנאמן

שיתוף פעולה עם 138. (א) היחיד יסייע לנאמן וישתף עמו פעולה בכל הדרוש לצורך מילוי תפקידו ובכלל הנאמן זה יחתום על יפוי כוח ומסמכים וייעשה כל הנדרש לשם מימוש נכסי קופת הנשייה וחלוקתם בין הנושים.

(ב) היחיד יודיע לנאמן בהקדם האפשרי על כל שינוי בפרט הנוגע למצבו הכלכלי שדיווח עליו לפי חלק זה.

הערות:

בסעיף 138 מוצע לחייב את היחיד לסייע לנאמן ולשתף עמו פעולה בכל הדרוש למילוי תפקידו, לרבות לחתום על יפוי הכוח הדרושים לו, וכן לעדכן אותו על כל שינוי בפרטים הנוגעים למצבו הכלכלי של היחיד. ברור כי שיתוף הפעולה הכרחי לקיומם התקין של ההליכים והימנעות מהאמור יכול להביא להפסקת ההליכים או הארכת תקופת התשלומים. הסעיף מקביל לסעיף 45 המוצע העוסק בתאגידיים.

סעיף 139 המוצע: פנייה לבית המשפט או לממונה בידי מי שנפגע מפעולת הנאמן

- (א) פנייה לבית המשפט 139. היחיד הרואה את עצמו נפגע או עלול להיפגע מהחלטה של הנאמן או מפעולה או לממונה בידי מי שעשה או שבכוונתו לעשות או ממחדל של הנאמן, רשאי לפנות לממונה בבקשה לבטל שנפגע מפעולת הנאמן או לשנות את החלטה או הפעולה או לתת כל הוראה אחרת שיראה לנכון.
- (ב) אדם אחר הרואה את עצמו נפגע או עלול להיפגע מהחלטה של הנאמן או מפעולה שעשה או שבכוונתו לעשות או ממחדל של הנאמן, רשאי לפנות לבית המשפט בבקשה לבטל או לשנות את החלטה או הפעולה או לתת כל הוראה אחרת שיראה לנכון; העתק מהבקשה יישלח לממונה וליחיד.

הערות:

- בסעיף 139 מוצע לקבוע זכות השגה על החלטות הנאמן. הוראה מקבילה קיימת ביחס לתאגידים בסעיף 54 להצעת החוק (ובהתאם מוצע להוסיף גם אותו תיקון שהוועדה ביקשה להוסיף לסעיף 54 – הוספת אפשרות להשגה גם לגבי מחדל).
- ואולם, בניגוד לסעיף 54 המוצע, בסעיף 139 מוצע לערוך הבחנה בין השגה שמגיש החייב עצמו – שתוגש **לממונה**, לבין השגה שמגיש נושה שתוגש **לבית המשפט**. הטעם לכך, על פי דברי ההסבר, הוא שהממונה הוא האחראי על הנאמן ולכן הוא הגורם המתאים להשגה עליו, בעוד שהשגה של גורם שלישי גוררת אופי של סכסוך בין הצדדים, ולכן בית המשפט הוא הגורם המתאים להכריע בהשגה.
- יש לציין בהקשר זה כי בסעיף 350 המוצע ניתנת **זכות** ערעור על כל החלטה סופית של הממונה לבית המשפט (למשל, החלטה שלא לתת צו לפתיחת הליכים או החלטה להסיר מגבלה לפי סעיף 143), ואילו על כל החלטה אחרת של הממונה ניתן לערער **ברשות**.
- **לדין: האם לא ראוי לאפשר גם לחייב עצמו לפנות בהשגה לבית המשפט כאשר מדובר בעניין המערב צד שלישי או שבפרקטיקה אין מצבים כאלה?**

סעיף 140 ו-141 המוצעים: התפטרות הנאמן או העברתו מכהונתו וסיום כהונתו של נאמן

- (א) התפטרות הנאמן או 140. בית המשפט רשאי להפסיק את כהונתו של הנאמן, מיוזמתו, ביוזמת הממונה, העברתו מכהונתו לבקשת הנאמן או אם-מצא, לבקשת בעל עניין בהליכי חדלות הפירעון, אם מצא כי מתקיים אחד מאלה:

(1) הנאמן אינו ממלא את תפקידו כראוי;

(2) נבצר מהנאמן למלא את תפקידו דרך קבע;

(3) חדל להתקיים בנאמן תנאי מהתנאים שנדרשו למינויו.

- (ב) החלטת הבית המשפט על הפסקת כהונתו של הנאמן תינתן לאחר שקיבל את עמדת הממונה בעניין ולאחר שנתן לנאמן הזדמנות להשמיע את טענותיו.

- (ג) התפנתה משרתו של הנאמן, ימנה הממונה אחר במקומו, לפי הכללים בסעיף 125.

סיום כהונתו של 141. (א) סיים הנאמן לבצע את תפקידו, יגיש לממונה דוח מסכם של פעילותו. נאמן

(ב) נוכח הממונה כי הנאמן סיים לבצע את תפקידו, יורה על סיום כהונתו של הנאמן.

הערות:

- בסעיף 140 מוצע לקבוע את העילות להעברת הנאמן מתפקידו ואת הליך הפסקת כהונתו ומינוי נאמן אחר במקומו. הסעיף מקביל לסעיף 55 המוצע העוסק בהעברת הנאמן מתפקידו בתאגידים.
- בסעיף 141 מוצע לקבוע כי הנאמן יגיש לממונה דוח מסכם בסיום תפקידו, ואם הממונה נוכח כי הנאמן סיים תפקידו יורה על סיום כהונתו.

לדין:

1. מוצע להתאים את הנוסח לשינויים שנעשו בסעיף 55 ביחס לתאגידים.
2. מוצע להוסיף גם התייחסות לכך שהממונה יכול להגיש בקשה להעברת הנאמן מתפקידו, משום שהוא מפקח עליו באופן שוטף.

פרק ז': תקופת הביניים – ממתן צו לפתיחת הליכים עד מתן צו לשיקום כלכלי

כאמור, תקופת הביניים היא התקופה שממתן הצו לפתיחת הליכים ועד מתן צו לשיקום כלכלי. בתקופה זו אין עדיין "תמונה מלאה" באשר להתנהלותו של היחיד-החייב, ולכן מוצע לקבוע הגבלות על התנהלותו כדי למנוע שיבוש ההליכים או הגדלת חובותיו, ולצד זאת, לאפשר איסוף מידע באשר למצבו הכלכלי לשם גיבוש ההצעה לשיקום כלכלי. יצוין כי כבר בתקופת הביניים החייב נדרש להתחיל לשלם את חובותיו, בהתאם להצעת הנאמן.

סימן א': הגבלות

סעיף 142 המוצע: ההגבלות

142. בתקופה שממתן צו לפתיחת הליכים לגבי יחיד עד מתן צו לשיקומו הכלכלי (בחלק זה – תקופת הביניים) יחולו על היחיד הגבלות אלה:

- (1) הגבלה מקבלה או החזקה של דרכון ישראלי או תעודת מעבר לפי חוק הדרכונים, התשי"ב-1952, ומהארכת תוקפם, ובלבד שיהיו תקפים לצורך שיבה לישראל;
- (2) עיכוב יציאת היחיד מן הארץ;
- (3) הגבלה כלקוח מוגבל מיוחד, כמשמעותו בחוק שיקום ללא כיסוי, התשמ"א-1981;

(4) הגבלת היחיד משימוש בכרטיס חיוב, בעצמו או באמצעות אחר; לעניין הגבלה זו –

(א) "כרטיס חיוב" – כהגדרתו בחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986, למעט כרטיס חיוב שניתן לבצע בו עסקאות כנגד יתרת זכות בלבד;

(ב) דין ההגבלה כדין סיום חוזה כרטיס החיוב בהודעת היחיד, למעט לעניין הוראות בחוזה שלפיהן הלקוח חייב בתשלום כלשהו בשל עצם קיצורה של תקופת השימוש בכרטיס החיוב; הודעה על תחולת ההגבלה תינתן למנפיק בדרך שיקבע השר, ויראו במועד קבלת ההודעה את מועד סיום החוזה.

הערות:

- כאמור בדברי ההסבר, המגבלות המוצעות בסעיף נועדו למנוע שימוש לרעה בהליכים בידי החייב.
- סעיפים-קטנים (1) ו-(2) המוצעים עוסקים בעיכוב יציאתו של החייב מהארץ ומניעת החזקת דרכון. זאת על מנת שלא ינצל את ההליכים נגדו לצורך בריחה מנושיו לחו"ל. הוראה מקבילה קיימת כיום בסעיף 57א לפקודת פשיטת הרגל **כסמכות שבשיקול דעת** הנתונה לבית המשפט. ואולם, על פי דברי ההסבר, בפרקטיקה מוטלת מגבלה זו על כלל החייבים שניתן לגביהם צו כינוס כעניין שבשגרה.
- סעיף-קטן (3) המוצע עוסק בהגבלת פעילותו הכלכלית של היחיד וזאת באמצעות הקביעה שהוא יהיה **לקוח מוגבל מיוחד** כמשמעותו בחוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981. הוראה מקבילה קיימת כיום בסעיף 42א(א) לפקודת פשיטת הרגל וסעיף 3ג(א1) לחוק שיקים ללא כיסוי. המשמעות של קביעה זו הוא כי הוא אינו רשאי לשלם באמצעות שיק (המחאה), ביטול של כל שיק שנתן וטרם נפרע והגבלתו בפתיחת חשבון בנק. מכאן שהמגבלה לא מביאה רק למניעת הגדלת חובו של החייב, אלא גם למניעת העדפת נושים.
- סעיף-קטן (4) המוצע עוסק אף הוא בהגבלת האפשרות להגדלת חובותיו של החייב באמצעות מניעת האפשרות לשימוש בכרטיסי אשראי. תכליתה של מגבלה זו היא למנוע מהיחיד את האפשרות להתקשר בעסקאות הכרוכות בנטילת אשראי - הוראה מקבילה קיימת כיום בסעיף 42א(ב) לפקודת פשיטת הרגל. מוצע לקבוע במפורש שהיחיד יהיה רשאי להחזיק **בכרטיס חיוב** שניתן לבצע בו עסקאות כנגד יתרת זכות בלבד, וזאת על מנת להקל על התנהלותו היומיומית.

לדין:

1. מדוע יש להגביל את החייב בפתיחת חשבון בנק, הרי בעצם פתיחת החשבון אין משום הגדלת חובותיו?
2. כיצד ניתן להבטיח שהחייב יוכל לקבל כרטיס חיוב למרות היותו בהליכי חדלות פירעון – האם יש להוסיף התייחסות לכך בסעיף 2 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981?

- יצוין כי **הושמטה** מרשימת ההגבלות מגבלה נוספת שקיימת כיום בפקודת פשיטת הרגל - איסור על ייסוד תאגיד או היותו של החייב בעל עניין בתאגיד. על-פי דברי ההסבר, המגבלה אינה נדרשת משום שפעילות באמצעות התאגיד אינה פוגעת בצדדים שלישיים, שכן צד שלישי המתקשר עם התאגיד ממילא אינו יכול להסתמך על "הרמת מסך" ופירעון חובות התאגיד מנכסי בעלי המניות בו, לרבות החייב. בנוסף, מגבלה זו עלולה לפגוע בסיכויו של היחיד להשתקם.

סעיף 143 המוצע: הסרת הגבלות

143. (א) הממונה רשאי, מיוזמתו או לבקשת הנאמן או היחיד ולאחר שנתן לנושים הזדמנות להשמיע את טענותיהם, להסיר הגבלה אחת או יותר מההגבלות שבסעיף 142 או לקבוע כי ההגבלה תחול באופן חלקי (בסעיף זה – הסרת הגבלה), אם מצא כי הדבר מוצדק בנסיבות העניין.

(ב) הממונה רשאי להתנות את הסרת ההגבלה בתנאים שיורה ובכלל זה בהפקדת ערבות.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), סבר הממונה כי הסרת ההגבלה נחוצה באופן מיידי, רשאי הוא להסירה לזמן שיקבע גם בלי שנתן לנושים הזדמנות להשמיע את טענותיהם; הסיר הממונה הגבלה לפי סעיף קטן זה, יודיע על כך לנושים בהקדם האפשרי.

הערות:

- עניינו של הסעיף המוצע במתן אפשרות לממונה מיוזמתו או, לבקשת מי מהצדדים, להסיר באופן מלא או חלקי אחת מן ההגבלות החלות על החייב. עוד מוצע לאפשר לו להתנות את הסרת המגבלה בתנאים ובכלל זה בהפקדת ערבות. מוצע כי הסרת מגבלה או חלקה יכולה להיעשות רק לאחר שמיעת עמדת הנושים, העלולים להיפגע מכך.
- עוד מוצע לאפשר לממונה לבטל את המגבלה באופן מיידי אם הוא סבור כי הסרתה נדרשת באופן מיידי – במקרה זה לא תשמע עמדת הנושים, והם יקבלו הודעה על ההסרה.

לדין:

1. האם לא ראוי שבמקום שהמגבלות יוחלו באופן אוטומטי, בית המשפט או הממונה ישקלו בעת מתן הצו לפתיחת הליכים לוותר על חלק מהמגבלות עוד טרם הטלתן?
2. באותם מקרים בהם מוסרת מגבלה באופן מיידי, האם לא ראוי להבהיר כי מדובר בהסרה זמנית בלבד?

סימן ב': בדיקת מצבו הכלכלי של היחיד

סעיף 144 המוצע: בדיקת המצב הכלכלי של היחיד

144. עם מינויו יחל הנאמן בבדיקה מקיפה בעניין מצבו הכלכלי של היחיד ובכלל זה בעניין של היחיד הכנסותיו, הוצאותיו, חובותיו, התחייבויותיו ונכסיו, לרבות נכסים שהיו ברשותו בעבר, בעניין ~~הליכים לפי חוק ההוצאה לפועל~~ ותביעות שהוא מנהל או המתנהלים נגדו והליכי גבייה שהוא מנהל או מתנהלים נגדו, ובעניין הנסיבות שהובילו למצבו הכלכלי, הכל בהתאם להוראות סימן זה (בסימן זה – בדיקת המצב הכלכלי).

הערות:

תפקידו העיקרי של הנאמן בתקופת הביניים הוא בדיקת מצבו הכלכלי של היחיד והנסיבות שהובילו למצבו הכלכלי. הכל בהתאם להוראות סימן זה, שעניינו הוראות לעניין הבדיקה, דרכי איסופו והוראות לעניין שיתוף הפעולה עם הנאמן.

145. (א) יחיד שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים לבקשת נושה, יגיש לנאמן, בתוך 14-21 ימים ממועד מתן הצו, דוח על מצבו הכלכלי במועד מתן הצו ובשנתיים שקדמו לו; הדוח יוגש בטופס שקבע השר ויאומת בתצהיר הנתמך במסמכים ויפורט בו נכסיו, הכנסותיו, הוצאותיו, חובותיו והתחייבויותיו של היחיד, לרבות פרטי חשבונות הבנק שלו, ערובות שנתן, פרטי זהותם של נושיו ושל מי שהוא נושה שלו, הליכים לפי חוק ההוצאה לפועל ו**תביעות שהוא מנהל או המתנהלים נגדו** והליכי גבייה שהוא מנהל או מתנהלים נגדו ופרטים לעניין מקצועו והשכלתו, וכן פרטים הידועים לו לעניין נכסיו, הכנסותיו, הוצאותיו, חובותיו והתחייבויותיו של בן-זוגו.

(ב) הממונה יהיה רשאי להאריך את התקופה הקבועה בסעיף קטן (א) אם מצא כי הדבר מוצדק בנסיבות העניין.

(ג) נושה רשאי לעיין בדוח שהגיש היחיד ובמסמכים שצורפו לו ולהעתיקם; השר באישור ועדת החוקה, רשאי לקבוע הוראות לעניין זכות העיון לפי סעיף קטן זה.

הערות:

על-פי הסעיף המוצע, החייב שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים לבקשת נושה, יגיש לנאמן בתוך 14 ימים מיום הצו דוח מפורט ביחס למצבו הכלכלי. כזכור, על-פי סעיף 104 המוצע, כאשר החייב עצמו מבקש לפתוח בהליכי חדלות פירעון הוא מגיש דוח על מצבו כלכלי כחלק מהבקשה. יצוין כי בסעיף 145 המוצע (בניגוד לסעיף 104) אין היחיד נדרש לספק מידע ביחס לרכוש השייך לבני משפחתו, על פי ידיעתו, כמו בבקשה המוגשת ביוזמתו.

לדיון:

1. מוצע לערוך התאמות בסעיף בהתאם למה שהוועדה סיכמה ביחס לסעיף 104 להצעת החוק העוסק בדוח המוגש על-ידי החייב בהליך הנפתח ביוזמתו.
2. האם ראוי לחייב יחיד לספק מידע מסוים (מוגבל) לגבי בן או בת זוגו המנהלים עמו משק בית משותף?
3. האם 14 ימים (ומדובר בימים קלנדריים ולא ימי "עסקים") – הם לא פרק זמן קצר מדי לאיסוף כל המידע הרלוונטי, בהתחשב בזה שמדובר בהליכים שימשכו חודשים? אנו מציעים לקבוע פרק זמן מינימאלי של 21 ימים ולאפשר הארכת התקופה לפי שיקול דעתו של הממונה.
4. האם לא כדאי לאפשר לחייב לסמן פרטים מסוימים כפרטיים ולאפשר לממונה להימנע ממסירתם לנושים? כמו כן, לשם מתן הגנה לשיקולי פרטיות, האם אין מקום לחייב את השר לקבוע הוראות לעניין זכות העיון, ולא להותיר זאת כסמכות ברשות, וכן להוסיף את אישורה של ועדת החוקה לתקנות?